

"Cum historia pro securitate!"

**SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELLEM-TÖRTÉNETI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG**

✉ : H-2095 Pilisszántó, Boldog Özséb utca 26.

☎ : (+36/06-26) 337-975 ; @ : paradi.jozsef@gmail.com

Web: <http://www.szbmrtt.atw.hu>

A körlevelek megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján

Tárgy: *Recenzió*

**KÖRLEVÉL
(2022-473)**

Tisztelt Tagtársak, kedves Szimpatizánsok!

Ezúton tájékoztatlak benneteket arról, hogy az idén tagjaink közké felvételt nyert Nagyernye-i (Erdély) illetőségű NEMES Gyula tisztelete jeleként elküldte a társaságával és szerkesztésével készült 2016-ban kiadott azon kötetet, amely az APOR-család tagjainak — APOR Istvánnak (Altörja 1638 – Gyulafehérvár 1704), APOR Károlynak (Altörja 1815 – 1885), APOR Gizellának (Sepsiköröspatak 1886 – Budapest 1971) és APOR Sámuelnek (Sopron 1856 – Budapest 1917), valamint APOR Vilmosnak (Segesvár 1892 – Győr 1945) az életútját mutatja be. A kötet a szorosan vett életutak ismertetése mellett még két tanulmányt is tartalmaz az APOR-család tevékenységével kapcsolatosan.

APOR Eszter szerzőségével készült „*A fényképészet és festészet br. Apor Károly portréi.*” és NEMES Gyula szerzőségével „*Apor Károly br. tófalvi pere.*” című írásmű.

A B/5 méretű kötet 175 számozott oldalt tartalmaz, melyet NEMES Gyula szerkesztésével a marosvásárhelyi Studium Kiadó 2016-ban tett közzé. A téma megjelenését támogatta Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusa, Hargita Megye Kulturális Központja, Sapienta EMTE Csíkszeredai Kara és a marosvásárhelyi Metamorphosis Nova Transylvania Egyesület. A kötetben foglalt írásművek előzménnyel is rendelkeznek, nevezetesen a Sapienta EMTE Csíkszeredai Karán, az Erdélyi Múzeum Egyesület Csíkszeredai Fiókegyesületének szervezésében tartott konferencián előadás formájában is elhangzottak Csíkszeredán 2015. X. 30-án. A kötet világosbarna alnyomatú, kasírozott fóliával borított kemény kötet. Az első borító külső oldalán — a bárói korona és az APOR-család címere között — található a kötet címe az „*Aporok szolgálatban.*” és a konferenciakiadvány jellegére utaló információk lényege, azaz a szervezőintézmény neve és a konferencia címe, valamint a rendezvény helye és ideje. A kötet hátsó borítójának a külső oldalán a szerkesztő tollából a kiadvány lényegére utaló rövid ismertető olvasható.

A kötet szerkesztője a klasszikus címnyegyedív beosztáshoz igyekezett igazodni, oly módon hasznosítva a jelen esetben nem létező sorozatcímoldalt, hogy ott kerültek feltüntetésre a támogatók. A tartalomjegyzék az utolsó számozatlan lap első oldalára került. A szöveges rész a 7. oldalon kezdődik.

A két oldal terjedelmű előszót „*Előszó helyett. Gondolatok az Apor-konferencia elé.*” címmel dr. BALÁZS Lajos docens a Csíkszeredai Fiókegyesület elnöke írta. A kötetet bevezetőként „*Előljáró sorok.*” címmel NEMES Gyula szerzőtárs és szerkesztő látta el. A kötet számos illusztrációt tartalmaz.

A GARDA Dezső szerzőségével készült „*Apor István élete és munkássága.*” című a 11. oldaltól az 57. oldalig terjedő, 29 fejezetből álló tanulmány egy korábbi portraít festmény fényképét is tartalmazza.

AZ OLÁH-GÁL Róbert által készített „*Apor Károly 1815-1885.*” című, az 59. oldaltól a 79. oldalig terjedő hat fejezetből álló tanulmány az APOR Károly által építtetett tusnádfürdői kilátót ábrázoló fotót tartalmaz.

NEMES Gyula tollát dicséző „*Apor Károly br. tótfalvi pere.*” című — a hat melléklettel együtt összesen — 33 oldal terjedelmű, 8 fejezetből álló írásmű 3 színes fényképet tartalmaz.

APOR Eszter négy fejezetet tartalmazó 23 oldal hosszú „*Fényképészet és festészet — br. Apor Károly prortréi.*” című alkotásában már 9 kép található. E tanulmány részletes képjegyzéket is tartalmaz feltüntetve a képek forrásait.

KISS Gábor írta az „*Apor Gizella főápoló és Apor Sámuel altábornagy az I. világháborúban.*” című harmadik fejezetet, amely két képet tartalmazó 20 oldal terjedelmű tanulmány.

Végül pedig a kötet utolsó tanulmánya a dr. DARVAS-KOZMA József szerzőségével létrehozott „*Apor Vilmos az első székely boldog.*” című 4 fejezetből álló 21 oldal terjedelmű alkotása, amely 3 képet tartalmaz.

A tanulmányokat követően található a 18 fényképet magába foglaló képmelléklet. Valamennyi kép rendelkezik címmel. Hiányzik azonban a számozás és képjegyzék, amely — a számozás szerinti sorrendben és a címek feltüntetésével — rögzítené, hogy az egyes képek a kötet mely oldalain helyezkednek el.

A képmellékletet előzi meg — a 164. oldalon — a szerzők jegyzéke, amely név szerinti abc sorrendbe szedve tartalmazza a szerzők neveit és fontosabb titulusait, a lakhelyük településnévének a feltüntetésével.

Viszonylag könnyű dolgom volna, ha a fejezetek néhány sorban megfogalmazott tartalmával zárnam a kötet bemutatását. Úgy döntöttem azonban, hogy nem ezt teszem. Ennek nem csupán az az oka, hogy a tartalomnak csupán a sejtetésével nem palástolt szándékom annak az inspirálása, hogy minél többen vegyék a kezükbe a kötetet. Ennél sokkal fontosabbnak tartom a kötet szellemiségére való figyelemfelhívást.

Üdítő élményt jelentett a napjainkban tapasztalható szellemi szennyáradat közepette e könyv és az ehhez hasonló kötetek olvasása. Miközben az írói hivatást és a magyar nemzet szellemi szolgálatát kigúnyoló sarlatánok ontják magukból a nekik kedvező gazdasági környezetben létrehozott förmedvényeiket, dagadtra húzva pénztárcájukat a félrevezetett és becsapott olvasók pénzén, a NEMES Gyula társszerzőségével és szerkesztésével létrehozott könyv megjelenéséhez négy intézmény anyagi támogatására volt szükség.

Oly korba születtem, ahol a feje tetejére állt a Világ abban az értelemben, hogy a szellemi értékeket nélkülöző írásműveket az olvasók sokkal inkább keresik, mint a nemes hagyományokat bemutató alkotásokat. Pedig e művekben található értékek tesznek bennünket a szó nemes értelmében emberré, míg az alantas érzelmvilágra aspiráló kiadványok az ellenkező irányba taszítanak bennünket.

Mi az, amit NEMES Gyula társszerzőségével és szerkesztésével létrehozott kötetben jónak tartok, amiért a művet mások figyelmébe ajánlom? Az egyik a szeretet. Ez az érzés — amely elsősorban a nemzet- és a hazaszereteten jut kifejezésre — árad a műből. A kötet minden egyes tanulmány cáfolja azt a hazug nézetet, mely szerint ami régi az csak rossz lehet. A nemzet elavultságát hirdető szűrszárnak is élő cáfolata ezen írásmű hiszen minden része a magyar nemzet

összetartozásának tényét ismerteti valamilyen formában. Ezen gondolatcsoporton belül pedig talán a legfontosabbnak tartom a történelmi igazsághoz való ragaszkodást.

A kötet sorai között megbúvó ezen gondolatiságot pedig azért tartom lényegesnek, mert nemzeti rendvédelem-történetünk művelése során folyamatosan kell megküzdenünk azzal a káros metéllyel, amely:

- a központi államhatalom által irányított rendvédelmet a diktatúra valamilyen álcázott formájának minősíti, ezért az önkormányzati rendvédelmet szeretné általánossá tenni, ennek érdekében pedig az ellenkező tartalmú történelmi tényeket a saját szája íze szerint kísérli meg „átértelmezni”. Ezt annak ellenére teszik, hogy a kiegészítés utáni magyar rendvédelem története lényegében a szakterület nemzeti alapokon nyugvó centralizációjának a története.

- hasonló a helyzet a katonailag szervezett fegyveres őrtestület és a polgári fegyveres őrtestület témakörében is, egyáltalában a fegyveres őrtestület szükségességét tagadva, holott a XIX-XX. századi magyar rendvédelem története nem más mint e két őrtestülettípus működéstörténete.

Összességében tehát azok a téveszmék amelyeknek a következményeivel a szellemi alkotómunkánk során szembesülünk a NEMES Gyula által szerkesztett műből hiányoznak, illetve a cáfolatuk jelenik meg a történelmi események bemutatása által.

A történelmi igazságot nem nélkülöző, jól sikerült konferenciakiadványt vehet a kezébe az olvasó, melyet elegáns kötéssel látott el a kiadó. Ezt a véleményemet annak ellenére fenntartom, hogy a jegyzetapparátus tekintetében a mű nem makulátlan, mivel:

- a jegyzetapparátusban elégséges lett volna a rövidítéseket feltüntetni a hivatkozott oldalak társaságában, a teljes bibliográfiai adatsort pedig csak a forrás- és irodalomjegyzékben hagytam volna meg, ám ott a hivatkozásrövidítéseket is feltüntettem volna;

- a forrás- és irodalomjegyzékben lett volna célszerű feltüntetni a — a lábjegyzetszámok mellett — a hivatkozott művekként a vonatkozó jegyzetszámokat is, bár azok visszakeresése — a nem túl nagy számú jegyzetből fakadóan — nem okoz így sem gondot;

- valószínűleg az egyes tanulmányokhoz kapcsolódó nem túlzottan nagy számú hivatkozás miatt a forrás- és irodalomjegyzéken belüli szakrendi csoportosítás meglehetősen nagyvonalúra sikeredett („*Apor István élete és munkássága*” című tanulmány 64 hivatkozást tartalmaz 18 írásműre és az APOR-család levéltárára vonatkozóan ; „*Apor Károly*” című tanulmány 23 hivatkozást tartalmaz 12 írásműre és feltehetően ugyancsak az APOR-család levéltárára vonatkozóan — bár csupán a fond jelölés szerepel a jegyzetapparátusban — és két világhálós forrással ; „*Apor Károly br. tófalvi pere*” című tanulmány 37 hivatkozást tartalmaz 21 írásműre és 2 korabeli magyarországi dokumentumra, Csejdei Refromátus Egyházközség levéltárára, valamint a Maros vármegyei korabeli adóösszeírásokra ; „*Fényképészet és festészet br. Apor Károly portréi*” című tanulmány 47 hivatkozást tartalmaz 12 feldolgozásra, 4 korabeli kiadványra és 4 honlapra ; „*Apor Gizella főápoló és Apor Sámuel Altábornagy az I. világháborúban*” című tanulmány 20 hivatkozást tartalmaz a Hadtörténeti Intézet és múzeum levéltárára és a bécsi Kriegersarchiv iratanyagára vonatkozóan, bár a hivatkozások közül 8 magyar-ázo jellegű konkrét forrás feltüntetése nélkül ; „*Apor Vilmos az első székely boldog*” című tanulmány 9 hivatkozást tartalmaz 4 írásműre és a világhálón elérhető 4 honlapra.)

A kötet tehát összességében mintegy 200 hivatkozást tartalmaz, melyből 10 hivatkozás a világhálón fellelhető honlapokra vonatkozik. Szerencsére ez az arány elenyésző ugyan azonban ez sem tesz jót a kötet megítélésének. A világhálós hivatkozások többsége ugyanis egyrészt olyan művekre vonatkozik, amelyek nyomtatásban is megjelentek. Ezen esetekben a nyomtatott műveket illető volna feltüntetni. Másrészt pedig általában helytelenítem a honlapokra hivatkozást, azok illékonyasága miatt. Mivel a világhálón való megjelenés nem a fizikai törvényeknek, hanem az emberi szubjektív döntéseknek alárendelt formák, ebből fakadóan pedig a visszakereshetőségük kétséges és — a változtatási lehetőségeket is figyelembe véve — az idő múlásával egyre bizonytalanabbak.

Végezetül a könyv kapcsán is felvetem kedvenc témámat, nevezetesen úgy gondolom, hogy ildomos volna a hagyományaink szerinti jegyzetrövidítések leggyakoribb eseteiben a latin nyelvű formák alkalmazásával tisztelni a feldolgozott téma előtt.

Méltánytalanság volna azonban a formai jellegű averziók túlhangsúlyozása. A lényeg az, hogy a hivatkozások a bemutatott témák lényegi forrásaira, illetve feldolgozásaira irányulnak, azok — a szerzők által feltártak mellett — tartalmazzák a témakör korábbi kutatási eredményeit is.

Fontosnak tartom továbbá, hogy a kötet nem véleménynyilvánító kiadvány, hanem az objektív történelemszemlélet talaján állva igyekszik az igazságot, a történelmi tényeket megismertetni az olvasóval. Nyilvánvalóan hozzájárulhat ahhoz is, hogy a román értelmiségi körökben a tófalvi per sovinsizta értelmezése helyett a történelmi igazságot előtérbe helyező álláspont erősödjék meg.

A kötet olvasásakor azt érzékeltem, hogy nemzeti rendvédelem-történetünk objektív történelemszemléletén nyugvó gondozása lényegében azonos szemléletet takar az erdélyi magyar múlt történelmi igazság talaján álló művelésével. Bízom abban, hogy ezen témák és irányzatok — talán a nem is túl távoli jövőben egymásra találnak.

A magyar rendvédelem-történet művelése érdekében kifejtett tevékenységetekhez további eredményeket kívánok!

Pilisszántó, 2022. X. 23.

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke